

Kiadó hivatal
Illincz Gyula
 könyvkereskedésében
NYIREGYHÁZÁN.
 Szerkesztői iroda:
 ifj. Csáthy Károly
 könyvkereskedésében
DEBRECZENBEN,

Bérmentellen levelek el nem fo-
 gadtatnak.

TISZAVIDÉK.

Vegyes tartalmu hetilap.

Nyílt tér alatt minden három hasábos
 garmonsor 25 kr. és 30 kr. bélyegdíj.

Előfizetési díj:

Kiadóhivatalban egész évre 5.50
 Házhoz vagy postán küldve 6.—
 Félévre 3.—
 Évnegyedre 1.50

Hirdetések díja: minden 5 ha-
 sábos petit sor egyszeri igta-
 tásánál 5, többszörinél 4, —
 bélyegdíj 30 kr.

Előfizethető **Nyiregyházán Illincz Gyula** (előbb ifj. Csáthy Károly) könyvkereskedésében főpiacz. **Debreczenben ifj. Csáthy Károly** könyvkereskedésében, **Pesten Grill Károly** m. k. udvari könyvárusnál és **Petrik Gézánál** hol egyszersmind hirdetések is felvételnek.

**Az előfizetési pénzeket
 kérjük mielőbb, és pedig legfel-
 jebb November 1-ig multhatatlanul
 beküldetni; mivel ellenkező-
 leg lapunk küldését beszüntet-
 jük.**

Az igazság örök.

Az igazság egy nagy előnye az, hogy elfojtható ugyan többször, de mindig válnak egyének, kik innét felfedeznek azt, míg végre ez egyének szereplése oly korral esik össze, midőn e körülmények kedvezőbb alakulnak arra, hogysem tovább is ábrándozóknak, légyarák után kapkodóknak tekintessenek. Midőn már korok értelmesebbjei osztják magasztos elvéket; midőn minden gondolkodó fő — kit az önérdék el nem kábitott — meggyőződése egész erjével üdvözli őket.

Tekintsünk csak a francia parlament azon 5 derék férfira, kik a csüggetlen bátorság szívósságával képezték az ellenkezőt akkor, midőn az ország egy része gunnyal, s más része szájalommal tekinté a küzdelmeket, mely a hatalmas császársággal szemben az egér és oroszlány közti harc szerepe volt.

De a szám nőttön-nőtt. Nőtt az országban, nőtt a parlamentben.

Egy rész hamar kapitulált. Meghajlott a monarchicus kormányformának, bizonyos alkotmányos szemfényvezetés árán.

Sajnos, hogy e kapitulatio élén egy oly férfit látnak, milyen Olivier.

Nagy eszme harcossai fogytak számban de kirtásuk nem fogyott.

Senki sem gyantá, tán ok maguk sem, hogy a nagy nap, mely igazságot szolgáltat nekik, oly közel van.

Sedan volt hivatta arra, hogy a biborban takart gagszást porba sújtsa.

Az örök igazság győzelmének eszméje a történelemben Sedannál ismét egy új bizonyítékot nyert.

Ki évekig vezeté Európa diplomáját — a nagy császár irtóztatót bukkot.

Sedanig még azok előtt is, kik erkölcsileg tekintve, megvetéssel gondoltak nevére, volt diplomati-ai ravaszágnak bizonyos nymbusa. Sedan után mindenki meggyőződött, hogy a hirhedt diplomata nem más, mint egy vak bankirozó parvenu. A blatt, mely ezrek életén éz milliók szenvedési árán ugyan, de de hosszabb bitorlás eselképével kecségteté — vesztett, s most mint hitvány játékos minden igaz francia rokonszenvéből száműzetett.

A legközelebbi események meg fogják mutatni egyfelől azt, hogy megérdemli-e a francia nemzet azon részvétet, melyet majdnem egész Európa táplál szerencsétlensége iránt; s meg azt, hogy méltók-e azon férfiak — kik az ifju köztársaság megtartói dicső szerepére vannak hivatta — nemzetük bizalmára.

Mi hiszünk e köztársaság jövőjében. Hol Favrek, Thiersek, Hugo Victorok, Trochuk állannak szembe a megvesztegetett gazdag Palikao csapatával, az utóbbiaké a győzelem bajosan lehet.

És ha nem ismerné el a köztársaságot Európa?

Csak legyen egy akarat a francia nemzetben, mely képes volt évekig ellenállani Európának, — a köztársaság virányozni fog.

Mert mint Lamartine 48 martius 7-én oly gyönyörűen mondá: „A francia köztársaságot nem szükség elismerni, hogy fennálljon. A természet jogánál fogva áll az fenn, a nemzet jogánál fogva, mely jogcizmet csak enmagától származtatja.”

De ha mégis bukni fog a köztársaság megint — belegyenetlenség vagy külbefolyás folytán — a nagy

eszme nem bukkhat el örökre; mert e halál csak időleges lesz. Nagyobb szerűen, mint valaha fog az ismét kikelni sirjából, üdvözölve a világ szabadelvéi által!

Az igazság örök!

M. P.

A magyar delegatió és a Ludoviceum.

A magyar katonai kérdések, melyeket Kuhn hadügyér már évek óta valóságos prókatori fineszekkel elodáz és függőben tart, annyira megérték, hogy azokat tovább megoldatlanul nem lehet hagyni. Minden párt érzi Magyarországon a hadügyér ama célzatát, mely szerint a bécsi katonai reakció érdekében vagy épen parancsára igyekszik Magyarország katonai kifejlődését hátráltatni.

Kuhn ur, valahányszor a budgetet kell megszavazni, a delegatióknak újabb meg újabb ígéreteket tesz, melyek közül még ez óráig egyetsem teljesített. De mindenkit — bár mely politikai párthoz tartozék is — a legmélyebb indignációval tölt el azon gyermekes és nevetséges ok, a miért a magyar nemzetnek már évek óta nem lehet katonai magasabb intézete, hol a magyar hadtudomány zászlóját, mint nemzeti létünk egy garancziáját, kitűzzük. Ezen ok pedig az, hogy Kuhn ur mindig halasztja a Ludoviceum épületét a magyar kormány-
 nak átadni, s ezáltal szándékosan a hadtudomány terjedését Magyarországon gátolni akarja.

Pirulni kénytelen minden magyar ember, hogy Kuhn ur oly bárgyúnak tartja e nemzetet, hogy ez elhiszi neki, miszerint azért nem adja át neki a Ludoviceumot, mert ebben esetleges okok által gátolva van.

„Nincs itt más ok — mint a rossz szándék és a magyar nemzet elleni bizalmatlanság.”

A tudományban rejlik a hatalom. A meddig a bécsi reakció a hadtudományt őrzi, mint a szentelt ládát, addig azt hiszi, hogy ura maradhat a magyar nemzetnek.

Persze, hogy aztán ezen bizalmatlanság következtében az egész birodalom tönkre megy.

Fenyegette a német és orosz katonai erők által csak egy állhatánk ellent, ha egész katonai erőket kifejtjenek, ha mindnyájan, gazdag és szegény katonákká lennénk, hogy aztán később egy szabad, független birodalom polgáiraivá lehessünk.

A magyar nemzetben sok katonai tehetség rejlik. Ezt azonban csak egy érvényesítheti, ha a tudományt magyar nemzet alapokra fekteti és a magyar nemzet jellemének megfelelő harci módot igyekszik kifejteni, Magyar tiszteknek kell a magyart vezérelni ha sikert akarunk jogosan remélni, még pedig olyan magyar tiszteknek, kik a nemzet szemé láttára, nemzeti intézetben nyerték katonai kiképezésüket, mert az osztrák vezényletben magyar embernek Solferino és Sadowa után nincs bizalma.

Minek titkolni e tény? Kérdezzem meg Kuhn ur minden egyes magyar embert, mit tart az osztrák vezényletről.

Meglássá minő őszinte választ kap.

A magyar delegatióknak nem szabad tovább tennie; miszerint a Ludoviceum ne legyen a magyar kormány kezében. A hadibudgetet csak azon feltétel alatt szavazhatja meg, hogy még ez év végéig a Ludoviceum a magyar kormány rendelkezése alá bocsátassék. Ha ezt a magyar delegáció elmulasztja, akkor a magyar király és a magyar nemzet legszentebb érdekeit sértette meg.

Egy katonai lap mondja ezeket, óhajtjuk, hogy ne hangozzék el a pusztában eredménytelenül.

A honvédség őszigakorlatairól.

Kápolnai a többi között ezeket írja saját lapjában: Mindenekelőtt ki kell emelni a század- és zászlóalj parancsnok által tanusított gyors és többnyire helyes elhatározottságot, és az ugyan mindig az utasítások keretében tartózkodó, de az előre nem látható körülményeknek mégis megfelelő önállóságot. A minden váratlan — az

utastásban természetesen meg nem említett eseménynel szemben másutt mutatkozó habozás és felelősség elvállalásától tartás, honvédeink alvezéréinél sehol sem mutatkozott. És ez roppant előny, melynek ápolása és kifejlesztése majdan nem egy fényes hadtestnek lesz alapja.

A harcászati detail-vezetésénél azonban sok helyt még hiányzott a valódi háborúra való tekintet. Sok mozdatot látnunk, mely a régi simacsövű fegyver ellen megjárta volna, de a hátul töltő vontesövű fegyver, a záporlőveg (mitrailleuse) és a 2500 lépésre hordó 4 fontos vontesövű ágyu ellen csak a csapatnak minden haszon nélküli teljes megsemmisítését vonná maga után.

Ugyan ezt kell megjegyezni némely harcászati gyakorlatnak általános tervezésére vonatkozó is. A harcászati gyakorlatok tervezésénél túlságos előszeretettel tanusított a síkságon vívott harcuzál, mely alkalommal a mintaszerű felállítás korántsem módosított a földhullámok által teremtett harcviszonyokhoz. Egyáltalában a mely ugyesen felhasználták a netalan a harczerterbe vonható dombok, ép oly kevésbé vették tekintetbe az alig észrevehető és mégis modern harcuzatban oly fontos szerepet játszó földhullámok. A csatarendek közti távköz is a síkságon folytatott valódi harcuzoknál sokkal nagyobbra lesz veendő, mit a harcuz egyes phásisaira megkivántató idő megismerése végett már béke idején is szigoruan szem előtt kellene tartani. Síkságon, az ellenséges tozér-séghez alig 1300 lépésre tehat csak a fel löhatási távlatában a második csatarendeket folytonos zászlóalj-tömegekben láttuk felállitva. Ez hasztalan ember-feláldozás. Nyelsetben már a mintaszerű felállitástól el kell térni és oszloponal képzése által a nagy tömeget négy, a tüzerségnek kisebb és mozgékonyabb czélponttra felosztani. Ha a síkságon tartott hadgyakorlatoknál a mintaszerű felállitások talzott megóvása ellen kell szavunkat emelni, másrészt a hegyes-völgyes, borított tájokon épen az ellenkezőt vettek észrh. A csatvonalok ott, a harcuzo vagy harcuzolni supponált csapatok számával semmi arányban sem levő hosszúságra nyujtattak. Látnunk hadgyakorlatot melyen 2000, önállóan működő ember majd 4000, sehol járhatatlan tájak által fölbe nem szakított harcuzvonalat foglaltak el. Ez már nem átszárnyalás, ez pókhálófonal képzése, melyet a tavékeny ellenség ott fog ketté hasítani, ahol neki tetszik. El nem kellene felejtetni, hogy épen a mostani harcuzatban a harcuz felállitások mindinkább mélyebbekké válnak, és hogy — csak nagyon rendkivüli eseteket kivéve a harcuzvonalt minden lépésére legalább is 6 embert kell számítanunk.

Debreczen sz. k. város közönségének felirata a képviselőházhoz a közmunka ügyben alkotandó törvény iránt. *)

Oly ország, mely az alakulási időszakát eli, mint épen Magyarország, csak lassankint fejtheti ki erejét azon irányban, mely az anyagi és szellemi jólét előmozdítását eszközölő intézmények meghonosítására vezet.

De minél lassubb ezen átalakulási mozgalom, annál károsabb azon szomorú állapot, melynek sulya lenyomólag nehezedik a polgárosodás szellemének törekvéseire.

Azért is minden nemzetnek, és kiváltképen a magyarnak egyenesen érdekében tekszik, hogy ellent álljon mindazon akadálynak, mely gátul áll felvirágzása elé.

A mivel, boldog nemzetek példája gyakorlatilag igazolja a tudomány azon elvét, hogy az anyag és szellem egymásra hatásából fejlik ki a társadalmi valódi jólét.

Épen azért Magyarországnak átalakulási időszakában egyenlő lépést kell tartani mindkét irány felé haladásában.

A hűbéri korszaknak sok maradványa van még házánkban, miáltal az anyagi s ennek folytán a szellemi előhaladás is gátolva van.

Ilyenek egyebek közt a közmunka-ügy kérdése ugy, a mint az a jelen szintyonon áll.

A közmunka-ügy, a mint az nálunk fennál, nem egyéb mint az eltörölt robot második kiadása.

Mindegyik megalázza az embert, pedig kétségtelen, hogy a mivel társadalomhoz csak az lehet méltó, mi az embert felemeli.

Azon permissiv rendszabály, melyszerint a közmunka természetben leszolgáltatása, bizonyos feltételekhez kötve megengedtetik, nem foglalja magában a szabad ember fogalmát; sőt osztályokra s osztálygyűlöletre vezet; mert a szegényebb kénytelen a robotnemű szolgáltatást természetben teljesíteni, míg a másik pénzért vállalja meg szabadságát.

*) E tárgy minket szabolesmegyeieket is közelebből érdekelvén, közérdekűnek véljük e czikket közölni, megjegyezvén, hogy e jeles felirat O l á h K á r o l y debreczeni főjegyző s a «Debreczen» szerkesztője kitünő tollalól eredt.

Szerk.

Már pedig szabad állam csak szabad emberekből alakulhat, s csak is ilyenek által tarthatik fenn.

S valahányszor az emberi jogok, a szabadság rovására, sérülést szenvednek, az általános jólétre akadályozólag ható hűbéri intézmények megfoszadják magokat, a társadalom karára

Igy van az a közmunka-ügyre nézve is.

Ott hol a természetben leszállított vétetik fogatnath, vagy éppen nem, vagy lassan, és haszonnal nem értékesíthető a közmunka, a kötelezettek és a felügyelet hanyagsága miatt; s ennél fogva a közmunka útján előállítandó műveletek által elérni kívánt cél alig hogy meg is közelíthető.

A hol pedig a megváltás divatozik, ott részint igen nehéz a államilag kezelt végrehajtóhatalommal behajtani a váltást, részint általában nem is elég a váltás a közmunkaerő terhére rótt műveletek létrehozására.

Innen van, hogy országutaink — melyek rendszerint közmunkák útján rendelkeznek előállítottai — általában roszak.

S ismét innen azon szomorú állapot, hogy — a gazdaság, ipar és kereskedés emeltyűi közvelitői — a jó utak — hiányban a forgalom oly fokra nem emelkedhetik, mely a társadalom jólétének egyik kétségtelen jeleül jekinthető

Pedig elvitázhatlan, hogy a nemzetek valódi tartós ereje, hatalma, rendszerint a belforgalom növekedésével emelkedik.

De belforgalmat szállítási eszközök hiányában teremteni nem lehet.

A szállítási ár magassága pedig a munka hasznát, becsét ha nem teszi is tönkre, mindenesetre aránytalan nagyságban csökkenti.

Mivel nemzetek példái bizonyítják, hogy jó közlekedési utak vannak, melyek termelvényeik értékesítését elősegítik.

De azt is jól tudjuk a mivel államok példából, hogy ott a közlekedési utak nem robotzerű közmunkák, hanem országos pénzalapból készítettek.

Az államnak magának kell átvenni a közlekedés, a szállítás könnyítésének munkáját, országos alapról, s országos érdekből.

S azon meggyőződésben vagyunk, hogy ha az állam maga veszi át a közlekedési eszközök építését, ha a közmunka megszüntetése által az embert vissza adja a társadalomnak; ha a mező gazdaságát teendőinek végzésére is elégtelen népet megszabadítja a robotszerű teherrel; ha a megszüntetett közmunka értékének adóba befoglalása s adóké behajtása s így mérsékelt, alig érezhető teherrel felváltása folytán az utépítést kezelését maga az állam veszi kezébe s azt természetesen s szakadatlan folytonosságban indítja haladásnak:

Lesznek jó utaink, — a gazdaság, ipar s kereskedés termelvényei értékesednek; az anyagi s ezáltal a szellemi jólét lassankint kifejlődik; az ember pedig a robotféle közmunkától szabad lesz szabad államban.

Mindezek alapján, csatlakozva Moson- és Fehérmegye közönségének e tárgyban felterjesztett feliratához.

Tisztelettalosan kéjük a mélyen tisztelt képviselőházt, hogy a közmunka kérdéseknél czélszerű megoldására nézve törvényt alkotni illetőleg kormányunkat ezen irányban utasítani méltóztaték.

Hazaifüi tisztelettel lévén a mélyen tisztelt képviselőháznak.

Kelt Debreczenben, 1870. évi szeptember 7-én tartott közgyűléséből. alázatos szolgálói

Debreczen sz. kir. város közönsége.

A szakálról.

III.

A borotválkozás, mint a nemzeti fejlődés s a szabadság érzet háborító eleme honosodott meg az emberiség között. Pedig Nagy Péter az oroszokat teljesen legyőzte ugyan, de szakálaitak nem tudá hatalmába ejteni.

Felcsalagos talán terjedelmesebben bizonyítani, — hogy a szakálás arcz az emberi szépségnek inkább megfelel mint a papi borotvált arcz. Mi ad tiszteletré méltóbat, mint Homér képe, melyet Tennyson így rajzol:

„Arczában az idő ezer ránczot vése,

Száz tél havazott már arczáról mellére.”

Mily tisztes nyugalom, mily mély bölcsesség körüti Aeskulap aranyszakálát. A régi egyház atyák a szakálát tisztelték. Alexandriai kelemen mondja: a szakál éppen ugy emeli a férfi szépségét, mint a nőnél a gazdag hajfűrtök. Magától értetik, hogy aesthetikai tekintetben nem minden szakál tiszteletünk; vannak olyanok, melyek az arczot nem díszítik, p. a Hudibrásé, melyről azt mondja egy költő: —

„Ennek felső része tej és kék színű volt,

Alól narancssárga, közepén meg ősz folt.”

Mi csak az egyszínű, jól viselt szakálra gondolunk, nem a piszkos zsidó szakálra; az Ábrahám, Izsák és Jákób szakálára, melyek övig leértek.

Csodáljuk a szakálak bájos és tisztes alakjait van Dik képeiben, G. Downál és másoknál varázsló szépségét Bámuljuk Ritter rablók szakálát Maximilián idejéből, melyet ő botja körül tekergetett, s zászló módjára a levegőben lobogtatott.

A mindenhatóságot a művész gazdag szakál ékeségével díszít fel. A szakálattalan arczról ismerjük meg a gyermekeket, asszonyokat és az erősegetteket. Gyanakodunk a férfúság tokélyére, ha a szakál leszdedetik, de érezzük és bizunk az arcznak férfiúi erejéhez, melyben — a szem tüze, az arcz égő pirja, és fekete szakál árnyékos koronája fénylik.

Democratikus, a humánus bölcsész azt véli, hogy a szakál tisztítása ugyanazon jelentőséggel bír, mint az agancs túlke, s a szarvasnál a szarv és a kakasnál a sarkantyú. Annyit különben a tapasztalat is igazol, hogy kik nagy szakálát viselnek, a férfiak közt több tekintélyt, a nőknél több figyelmet vívnak ki.

Mi haszon van tehát a szakál nyírásban? — A kegyes olvasó e kérdésnél bizonyára megfogalmazja őszbevegült állapot, melyet 30 év óta naponként remegés és félelem közt éles borotvával tisztelt meg, — gunyoló és

dühös nevetésben tör ki és gondolja: hogy kérhet már ilyet ép elméjű ember? — Mit mond Byron? Az ember állán bünbeesésekor nőtt a szakál, mint örökre súlyos ősi jószág.

Es nem vitatja-e Martinus Scriberus — persze a mi véleményünk ellen. — Adám miután vétkezett, akkor lett először szakálás, és a borotválkozás gyötrelmei utódaira is átmaradt, hogy az ember, élete folyamában a naponkinti gond által azon nyomorok összeségét szenvedje, melyet az asszony gyermekágyban szenved. Ezek Martinus szavai. Nem teszünk megjegyzést ezen pontra, mert nem szükséges, hágy minden kellemelenségre emlékezzünk, melyeket tompa kés, vak tűkór, vagy arczuukat kaparászó szagos borkély kezek, a borbély művészet vérszomjas ifjúsága szerez nekünk. Bizony csak kellemes a borotválkozással soha nem gondolni!

De a legfontosabb kérdés ez, hogy a borotválkozás hasznos-e az egészségre? A mi edinburghi orvosunk azt véli, — nem.

Egy újabbkori angol költő azt mondja: „Nincs rész az emberi testen keltős czél nélkül, hogy itt szilárdítson és kíségtessen, ott kerekítsen és szépsítsen.” A szakál is nekünk nem csak mint a férfiúi erőnek és udességnek éke adatott, s bizonyára nemcsak az a rendeltetése, hogy a kopasz nemzedék ellenében az embernek hatalmas szövegsége legyen, hanem egyszersmind szolgál az egészség fenntartására is.

A szakál természetes lélegzési szerv, (respirator,) az arczon, állán és nyakon melegítőül és védelmül áll, s az érzékeny szomszédos szerveknek, névszerint a toroknak s a gégeinek természetes nyakkötője. Nem szegülünk-e tehát ellene az elővégtet akaratainak, ha borotválkozunk?

Csak egy példát még a szakálviselés mellett s a borotválkozás ellen. — Dr. Szokasky 1853-ban 25—45 év között levő ötvenhárom erős férfun, kik előbb egész szakált viseltek, és később azt leborotválták, a következő észleket tette.

Midőn szakálait leborotválták, mindnyájan éreztek kezdetben bizonyos kellemetlen érzést, csak 14-en szoktak hamar a változáshoz, és azután nem vettek észre semmi változást, de a többiek különböző változáson mentek keresztül. 27-en a fájdalomtól fog és áll fájásba estek, nevezetesen 11, fog és arczfejébe, 16-an az inyek csúzos gyuladásba, 6 emberről földuzzadtak az állmirigyek, s négy esetben már a csontráz gyors előhaladás telt, sat.

Ne menjünk tovább. Tessék borotválkozni!

A debreczeni felsőbb gazdasági tanintézet.

Molnár Lajos tanártól egy 53 lapra terjedő, két tércéppel díszített füzet jelent meg a debreczeni felsőbb gazdasági tanintézet és mellette fenálló földműves-iskola felől s az alig két év óta megnyitott intézetről néhány érdekes adatot közöl.

A felsőbb intézet, melynek czélja föld-birtokosokat, bérleket, gazdasziszteket jövő hivatásukra korszerűen képezni, tantervébe foglalja a magasb kiképzéshez szükséges minden tantárgyakat, ugy az alap-, mint a szaktudományokból és segéd tudományokból Jelenleg Tormay Béla igazgató alatt 8 tanár működik ott, nevezetesen Lakner József, Molnár Lajos, dr. Schwarzer Viktor, Domokos Kálmán, Békessy László, Bölman Janos, Pekár Imre és Deininger Imre.

Az intézet növendékeinek gyakorlati oktatásra jókora intézeti gazdaság szolgál, melynek létesülése Debreczen város hazafiságának köszönhető; midőn ugyanis 1867-ben a gazdasági intézetek felállításának eszméje megpendített, Debreczen 400 kat. holdnyi birtokot ajándékozott az intézetnek addig, míg az Debreczenben fenáll és tannyalva a magyar; ezenkívül a város még egy 600 holdnyi területet engedett át az intézetnek, hogy azon az erdészeti szakba vágó bármint kísérleteket tehessen, melyek ellen, akár jövedelmezők, akár nem, a város közönsége kifogást nem tehet, a netaláni jövedelem azonban a városé. Ezen kívül az intézet még 200 holdat bérlet s így 1200 hold áll gyakorlati kísérletek rendelkezésére. — A szükséges gazdasági állatok már részint teljes számban meg vannak, részint közelebb meg szerezteknek.

Rendelkezik az intézet fűszekerttel is, hol a növendékek kellemesen és hasznosan tölthetik idejüket; a felosztás parkszertu s képviselve van benne mintegy 200 növény faj, több válfajjal; különösen a fűfélék s egyéb takarmányfajok lehetőleg teljesen beszerezettek, ugyszintén a kalaszos, festő, fonadékokat szolgáltató, fűszer, gumós és hávelyes növények; a dohány is több fajban van képviselve s bizonyítja itt, hogy a magyar fajok eredetileg igen jók s csak a kezelés hiányossága rontotta el helét.

A könyvtár közel 400 kötet magyar és német szakmunkát számlál s gyarapítására évenként jelentékeny összeg vétetik fel az intézeti budgetbe. Ellenben gyűjtemények dolgában még kissé hátra áll, mert vannak tárgyak, melyek csak roppant áron szerezhetők meg; például a földgyűjteményt pénzen szerezni felele nehéz és költséges volna, míg ha egyes birtokosok különböző minőségű földjeikből egy egy koblatot beküldenének, tekintélyes és a hazai talajisme kifejtésére igen hasznos anyag gyűlne össze. Legteljesebb az ásvány-közet- és kőveletgyűjtemény, melyet a kormány szerzett be; ezt követi a csont, ló-, szarvasmarha és juhok fog-, pata-, patkó- és vázgyűjteménye, mely részben Lónyay Mihelyt közös pénzüministernek köszönhető; egyes kisebb gyűjtemények több oldalról ajándékoztattak, míg a vegy- és természetani eszközök beszerzése a kormány gondjai közé tartozik.

Kísérleti tétel egy 12 holdas terület szolgál s itt minden fele honosítási, művelési, összehasonlító trágyázási kísérletek tételnek.

A földműves-iskola, mely a felsőbb intézet kapcsán felállított kisebb birtokosokat képez 3 évi tanfolyamban. Itt az egyes tárgyak már nem adathatnak elő, mint külön tudományok, hanem a gyakorlati élethez alkalmazott kapcsolatban, elmélet és gyakorlat kellően arányosítva; különös figyelmet fordítanak az állattenyésztés, szőlő-, gyümölcsstermelés, kertészeti tanításra, az elméleti ismeretek közül a számvetés-, földmérés-, vegy- és természettanra.

A tanoncok kizárólag a földműves iskolával összeköttetésben levő intézeti gazdaságban laknak, honnét távozásra rendszeren csak munkamentes napokon adatik engedély. — A tanoncok együtt étkeznek s együtt laknak, egyáltalán családi életet visznek.

Ezen családi együttélés megfelelőleg a gazdaságban minden mozzanat esengtyű huzása által adatik tudtára a tanuló ifjúságnak, — ez történi az állatok etetése, be és kifogásánál, — esengtyű szó jelzi továbbá a tanuló étkezési idejét, s az elméleti oktatás kezdetét — Azon kívül, hogy a tanoncoknak ezen eljárás által mindenkor alkalm van a gazdasági munkák körül kellő időben megjelenni, kötelezettek is a tanoncok az egyes munkákban tetteleg résztvenni, miért is a tanuló fólváltva és sorrendben a gazdaságban előforduló minden munkához kirendeltetik, hol vagy mint fólügyelő, ellenőr — például a takarmány elkészítésénél — jelenlenni s fólügyezni, vagy kézi eszközzel kezében ugy, mint bármelyik a reá bizott igával s geppel mindent vezetni köteles, — mely foglalkozásban a szükséghez képest a tanár, tanársegéd, vagy a majoros gazda által utbaigazítást nyer. — Mely czélja a földműves iskolának, hogy mennyire nyer méltánylást — nemcsak Debreczen környéke, de távolabbi vidékek gazdaközönsége előtt is: mutatja azon kedvező körülmény, hogy mostanig a fólserelés hiánya által okozott korlátolt fólvételtől miatt mindenkor nagyobb számmal jelentkeztek a fólvételtől kívánók, mint fólvenni lehetett.

Gambetta és Garibaldi.

Tours, okt. 9.

Ma reggel 6 órakor Garibaldi, délben Gambetta érkezett ide. Gambettát az éjlele várták, de ellenkező irányból jövő szél Mansban több óráig feltartóztatta. Garibaldi ellenben hamarabb érkezett meg, mint hitték.

Semmi tünetés. A toursiak nem kelnek fel öt órakor, a szabadság hőse tehát csak üres utcákat talált maga előtt. D. u. három órakor azonban nagy tömeg lepte el a prefektura előtti tért, hogy láthassa a nap két hőst; Garibaldi és Gambettát, kik a nép hívására egymásután megjelentek az erkélyen. Gambetta, midőn az erkélyen megjelent igen faradtan látszott, s szónéklül akart visszavonulni, de a nép hallani akarta. Erre Gambetta így szólt:

Uram!

Mi azért vagyunk itt, hogy a haza javán munkálkodjunk; késedelem nélkül menjünk hát munkára. Önök a magok s én is a magam helyére.

Garibaldi, meleg szónoklatot akart tartani; de bár idegen léteire eléggé jártas a francia nyelvben; nem tudja e nyelvet kellőleg kezelni. Ime a szabadság hőse: hosszú ősz szakál, szép fő, hagyományos vörös ing.

Igy szólt:

„Francziák!

Közétek jövök, hogy harcoljak... nem vagyok szónok; nem tudom kifejezni gondolataimat... de azért jöttem hozzátok, hogy harcoljak... ime!”

Igen, ime, nagy férfiú; ezen egyetlen szavad többet mond, mint másnak hosszú szónoklata.

Most türelmetlenül várják Gambetta működésének eredményeit. Mindenki tudja, hogy ő nagy szónok, hatalmas szellem; de vajlon szervező tehetség-e? Mostanra el lehet mondani, hogy Francziaország sorsa az ő kezeiben van; mert a vidék képezi Páris kulcsát. Ha ugyanis a vidék szétágazó erőit egy hatalmas kéz fogja összetartani és vezetni, Páris, s vele Francziaország föl fog mentetni.

Az ex-császárság „megtakarításai.”

A „Siclé“ egy levél töredéket közöl azon fölvevés ellen, mintha Napoleon egyáltalán nem gondoskodott volna magáról.

A levéltöredék, mely állítólag egy Pietrihoz, Napoleon wilhelmshöhei magántitkárához lenne intézve, így hangzik:

Ön azt meri mondani, uram, hogy ön ura (Votre Sire) egyetlen garast sem helyezett el külföldi pénztárakban. En meg mutatom önnek, hogy ön vagy rosszul van értesülve, vagy pedig titkolja a valót.

Azon helyzet, melyet Párisban elfoglaltam, megengedi, hogy okos szót mondjak Napoleon pénzügyéről; és én nem félek attól, mint hogy saját kincstarnoka Mr. Thulin, ki különben igen becsületes ember, meghazudtolhasson.

Ime Bonapatre Napoleon Lajos kölföldön elhelyezett pénzei:

1854-ről Bazaine testvéreknél Londonban	4 millió.
1855-ről a Victoria banknak	6 „
1856-ról Kindlet és társánál Bécsben	3 „
1860-ról J. P. Jeckernél Mexicóban	14 „
1863-ról tunisi kölcsön	3 „
1864-ről török kölcsön	5 „
1866-ról New Yorkban Brown fivérek közvetítésével	10 „
1867-ről Orosz kölcsön Funder Comp és Piitz közvetítésével Pétervárott	6 „
1869-ben A császárné egy Santander melletti jószágot vett Don Trupita közvetítésével	3 „
1870. Ugyanő Alcoy jószágot Alicante közelében	2 „
Amsterdamban Berger von Dussennél különböző czim alatti vásárlások	7 „

Összesen 63 millió.

Most önön a sor uram, megmondani, mennyi pénzt helyezett el gazdája francia földön? Mi engemet illet, én nem tudok egyébről csak egy bizonyos „kis hölgy“ részére tett átiratásról, de itt sem számot, sem nevet nem mondok.

1-ső okt. 1870.

Max Pol.*

Mi hír a Nyirben.

*** A nagy-kallói követ választásáról, mely hétfőre volt kitűzve, lapunk bezártakor azon távirati értesítést vettük, hogy Nagy János visszalépett, smint a pártok állásából előre következtetni lehetett nagy-kallói országgyűlési képviselővé Kálai Ákos egyhangulag kikiáltatott! Eljen!**

*** Nyiregyháznak** is van divatterme, mi ismét egy parányi jelensége a — haladásnak; a tulajdonos Heinhutel Adél kisasszony.

*** Kossuth Lajostól** egy levelet közöl a „Magyar Ujság” szombati száma; az ó-kanizsai választókerület elnökehez intézett ezen indokokat sorolja el nagyszerű emelkedettséggel, melyek arra készítik, hogy még haza nem jöhet, s a „vizontlátásig” buscsut vesz a kerület választóitól.

(Beküldetett.) Ugyan miért léteznek már a városi tisztviselők? Azért-e, hogy a város ügyeit végezzék, vagy hogy a várostól a fizetést felvéve egész kényelmesen pipázzak el — istentudja, hol? — a drága időt? — Annyi bizonyos, hogy a szüret alatt ritkán találhatni tisztviselőt a hivatalos helyiségen.

*** Szüretelnk,** daczára annak, hogy kevés és rozsz bor lett, igen vigan folytak le; hiába, hozzá szokott már az ember jól mulatni a szüreten; különösen az ó szőlőkben kedélyes volt a kertü multság, meglátszott, hogy itt az előkelőbb polgárok szőlői vannak.

*** A francia sebesültek** javára városunkban, — mint értesülünk, — műkedvelői előadást szándékoznak rendezni. Óhajjuk, hogy sikerüljön a nemes terv!

*** A sétatér** egyik díze lehetne városunknak, ha arra az eddiginél több gond fordítanék; most ott van az apró marha piacz, s az ott maradt szemetet senki sem takarítja el, továbbá „hull a fanak sárga levele,” s ez is ott rothad el. És most menjük sétálni.

(Beküldetett.) G. J. az első magyar általános biztosítótársaság főügynöke városunkban időzle alkalmával egy haszontalan Koffer-kulcsáért 85 krt egy zek-gomb felvarratásáért 25 krt fizetett. Ezt csak egyszerűen elmondjuk, még csak commentárt sem alkalmazván mellé.

*** Elfogatás.** Szabolcs megye közönsége a rablással vádolt egykori megyei pandurt, Simon Pált körözteté. Ezen körözés alapján a pestvárosi kapitányságnak sikerült a nevezettet az Angyalföldön elfogni.

*** A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministeriumtól vettük ez értesítést:** Az Ér-Diőszegen f. é. okt. hóban megnyitott v i n c z e l l é r k é p e z d é b e n az első évi tanfolyamra, 12 a képezdében belakó és állami költségen élemezett növendék vétetik fel.

A növendékek az elméleti oktatáson kívül, gyakorlatiban is fognak részesítettini, melynek eszközeül nagymélt. Zichy Ferencz urnak-érdiőszegi nagyterjedelmű kintőleg művelt s rajnavideki vinczellérekkel ellátott szőlőjeit s a kereskedelem érdekeinek is megfelelően berendezett pénzéi fognak szolgálni.

A felvételi feltételek a következők:
 1. Legalább 16 éves életkor.
 2. Egészséges munkaképes testalkat.
 3. Jó sikerrel végzett elemi iskolai osztályzat.
 4. Némi jártasság a szőlőmunkákban.
 5. Jó erkölcsi magaviselet.
 A képezdében lakó és élemezett növendékeken felül a körülmények szerint mérsékelt számban, a képezdén kívülről is vétetnek föl ha a fent elősorolt kiegészítéssel bírnak.

A kellőleg fölszerelt felvételi kérvények az érdiőszegi vinczellérképezde tanárhoz dr. Miskolczy Mihályhoz Ér-Diőszegen, nyújtandók be.
 Kelt Pesten, 1870. okt. 15.
 A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministeriumtól.

Fővárosi értesítő.

— A honvéd rokkantjakk segélyezésére Andrassy Gyula által kezdeményezett gyűjtések okt. 15-dikéig 31,081 frt 66 krig emelkedtek.

— E ötvös minisztert Kolozsvarra várják. A „M. P.” erre azt mondja: „az egyetem erdélyi tengeri kigyája ismét megmozdult.”

— Halál a s. Stark (Erős) János 1848—49-ben honvéd alezredes, ki kötél-halálra volt ítélve s 16 évi várfogságot szenvedett, e hó 12-kén Batizon, Szathmármegyében elhunyt, élte 50-dik évében.

A szegedi bünper.

— 1870. okt. 18. —

****** Ma tartott meg a végtárgyalás a híres honvéd gyilkolási esetben. Pest megye delegált törvényszékének Szilassy István alispán volt elnöke; tiszkei jegyző Halász Balint előterjeszti a tényállást, s a bizonyító okmányokat. Tóth Mór tiszti ügyész, mint vádló felperes az előrebocsátott vizsgálat s különösen vádlottak önbeismerése alapján Lefánti István, Meskó Jánost és Gáspár Mihályt vádolja, hogy 1848. évi december 1-jéről menő éjjel két menekülő honvédtisztet, nevezsint Gracza Antal guerillai-örnagyt és Záhony Istvánt annak segédjét orozva meggyilkolták s kirabolták, minek következtében őket halálra ítéltetni kéri.

A tetesek be ismerik vétkeiket. Főbűnös Lefánti, kit Zombori Antal védett, másodrendű vádlott Mesko, kinek és szabadságot adott a népnek, s így nekik is, épen azokat, kik e legszentebb jogokért helyettök is küzdöttek s ezért üldözötte nálunk menedéket kerestek, a vendégjog legnagyobb sérelmével az éj setéte alatt álmukban orozva meggyilkolták, hogy kirabolják.

Lefánti István 62 éves, rom. kath. nős 5 gyermek atyja, halasi születés és lakos, gulyás.
 Meskó János, 59 éves, evang. val., nős, 6 gyermek atyja, vadkerti születés és lakos, földmives.
 Gáspár Mihály, 50 éves, evang., nős, 7 gyermek atyja, vadkerti születés és lakos, földmives.

Megjegyzendő, hogy mindhármán ingó s ingatlan vagyonnal bírnak s mindhármán rovott előéletűek.
 A törvényszék őket hazai törvényeink, különösen az 1723: évi 11. t. cz. értelmében kötél általi halálra ítélte. továbbá a vérdíjnak, az elrablott 1200 frt értékű osztrák bankjegyeknek a meggyilkoltak örökösei részére s az eljárás költségeinek az állam pénztár javára leendő megtérítésében egyetemlegesen, végül a védők részére külön-külön megállapított 40 frt védődíjnak fejenként leendő megfizetésében elmarasztalta. Az ügy fellebezett.

Könyvészet.

A legújabb megjelent magyar könyvek jegyzéke, melyek ifj. Csáthy Károly a m. k. debreczeni gasdasági akademiái könyvtársánál kaphatók:
 Kassay Adolf, a szolgabírák és esküdtek kézi könyve (Harmadik kiadás) 2 ft. 40 kr.
 Tormay Béla, általános állattenyésztéstan ára 3 ft.
 Humoristikus Regény-Csarnok Kock Pál, a Hold kedvese 1-ső füzet Egy füzet ára 20 kr.
 Torkos László, Esti órák, tanköltevény a költészet-ről 30 kr.
 Egyházas bükki Dervarics Kálmán, történeti beszélyek 1 frt. 20 kr.
 Gr. Széchenyi István „Blick”je 6-dik füzet 50 kr.
 Kolozsvar sz. kir. város lakossai és lakásai az 1869—1870-dik népszámlálás szerint. 40 kr.
 Biztosítás ügyi évkönyv 1870. Kövály, a magyar és osztrák megszunt, működő és keletkező biztosítótársaságok történeti és statisztikai átnézete. 1 frt 50 kr.

Nyilt-tér.

Magyar-Államvasutak menetrende.

Pest—Salgó-Tarján.

Pestről ind.	7 óra 50 pr.	10 óra 55 p. é.	9 ó. 36 p. d. e.
Kőbánya	7 „ 56 „ 10 „ 41 p. é.	10 ó. 7 p. d. e.	
Gödöllő	8 „ 30 „ 12 „ 26 p. é.	11 ó. 42 p. d. e.	
Hatvan	9 „ 50 „ 2 „ 43 p. é.	1 ó. 10 p. d. u.	
Pásztó	10 „ 39 „ 4 „ 15 p. é.	2 ó. — p. d. e.	
S.-Tarján érk.	11 óra 20 p. r.	5 óra 32 p. r.	3 óra 24 p. r.

S.-Tarján — Pest.

S.-Tarján ind.	10 ó. 47 p. d. e.	10 ó. 20 p. éj.	1 ó. 12 p. d. u.
Pásztó ind.	11 ó. 33 p. d. e.	11 ó. 37 p. éj.	2 ó. 20 p. d. u.
Hatvan ind.	1 ó. 10 p. d. u.	1 ó. 28 p. éj.	3 ó. 48 p. d. u.
Gödöllő ind.	2 ó. 6 p. d. u.	3 ó. 6 p. éj.	5 ó. 16 p. d. u.
Kőbánya ind.	2 ó. 39 p. d. u.	4 ó. 52 p. r.	6 ó. 40 p. d. u.
Pestre érk.	3 ó. 4 p. d. u.	5 p. r.	6 ó. 48 p. d. d. u.

Hatvan — Miskolcz.

Hatvanból indul	9 óra 40 p. r. d. e.	2 óra 23 p. r. éjjel
Füzes-Abony indul	12 óra — p. r. d. u.	4 óra 39 p. r. éjjel
Miskolcz érkezik	2 óra — p. d. u.	7 óra 20 p. r. éjjel

Miskolcz — Hatvan.

Miskolczról indul	8 óra 15 p. r.	8 óra — este.
Füzes-Abony indul	10 óra 10 p. r. d. e.	10 óra 40 p. r. este.
Hatvan érk.	12 óra 25 p. r. d. u.	1 óra 8 p. r. éjjel.

Vámos — Györk — Gyöngyös.

Vámos Györk indul	11 óra 44 p. r. d. e.	3 óra 29 p. r.
Gyöngyös érk.	12 óra 19 p. u.	4 óra 4 p. r.

Gyöngyös — Vámos — Györk.

Gyöngyös indul	9 óra 47 p. d. e.	11 óra 33 p. éjjel.
Vámos Györk érk.	10 óra 16 p. d. e.	1 óra 2 p. éjjel.

Zákány — Zágráb.

Zákány indul	3 óra 33 p. d. u.	7 óra 22 p. r.
Körös indul	3 óra 27 p. d. u.	9 óra 44 p. r. d. e.
Zágráb érkezik	7 óra 32 p. este	12 óra 39 p. d. u.

Zágráb — Zákány.

Zágráb indul	7 óra 23 p. r.	9 óra 2 p. r. este.
Körös indul	9 óra 33 p. r.	12 óra 7 p. éjjel.
Zákány érk.	11 óra 22 p. r. d. e.	2 óra 25 p. r. éjjel.

A nyiregyházi gabnacsarnokban

jegyzőkönyvileg beigtatott terményárak o. értékben.

Alsó ausztriai mérő szerint	október 22	
	leg. alant	leg. fent
Buza	—	3.50—4.50
Kétszeres	—	—
Rozs	—	2.60—2.70
Árpa serfözésre	—	—
„ táplálékra	—	1.70—1.80
Zab	—	1.40—1.50
Kukoricza	—	2. —
Bab	—	2.25—3.25
Köles	—	1.75—1.85
Bükköny	—	—
Mák	—	9.—9.50
Repeze	—	—
Lenmag	—	5.—5.25
Olaj	—	24.—25.
Szesz, magyar itcze	—	21 1/2—22

Bécsi távirati börze-tudósítás. okt. 24.

Cs. kir. arany 5—91. — Ezüst 125—75.

Felelős szerkesztő: Szabó Antal.

Császári királyi szab. tiszavidéki vasut

MENETRENDE

magyar királyi államvasut Miskolcz-hatvani vonalának megnyitása napjától kezdve további rendelésig.

	I. Bécs és Pestről Kassa felé.				II. Bécs és Pestről Arad felé.				III. Bécs és Pestről Nagyvárád felé.			
	óra	percz	naprés	óra	percz	naprés	óra	percz	naprés	óra	percz	naprés
Bécs ind.	8	—	este	7	30	regg.	—	—	—	—	—	—
Pest „	6	34	regg.	5	18	este	—	—	—	—	—	—
Czegléd „	9	39	„	8	—	„	—	—	—	—	—	—
Szolnok „	10	37	„	9	8	éjjel	—	—	—	—	—	—
Pásp.-Ladány „	1	33	délü	12	21	„	—	—	—	—	—	—
Debreczen „	3	5	„	2	30	regg.	—	—	—	—	—	—
Nyiregyháza „	4	35	„	4	24	„	—	—	—	—	—	—
Tokaj „	5	31	este	5	50	„	—	—	—	—	—	—
Miskolcz „	7	24	„	8	20	délü.	2	45	d. u.	—	—	—
Kassa érk.	9	56	„	12	33	délü.	5	36	„	—	—	—

Pálya csatlakozások.

I. Aradon. A) A Czeglédről reggeli 5 óra 11 perczkor megérkező vonat, a Károlyfőhírvárra reggeli 6 óra 12 perczkor indul vonathoz.
 B) A Károlyfőhírvárról délelőt 11 óra 50 perczkor megérkező vonat a Czeglédré délután 12 óra 26 perczkor indul vonathoz.
II. Páspök-Ladányban. A) A Czeglédről délutáni 1 óra 8 percz és Kassáról 1 óra 32 perczkor megérkező vonatok, a Nagyvárádra délutáni 2 óra 7 perczkor induló vonathoz.
 B) A Czeglédről éjjeli 11 óra 57 percz és Kassáról 11 óra 31 perczkor megérkező vonatok a Nagyvárádra 12 óra 40 perczkor éjjel induló vonathoz.
 C) A Nagyvárádról délutáni 12 óra 45 perczkor megérkező vonat a délutáni Kassára 1 óra 33 percz és Czeglédré 1 óra 57 perczkor induló vonathoz.
 D) A Nagyvárádról éjjeli 11 óra 15 perczkor megérkező vonat az éjjel Czeglédré 11 óra 57 perczkor és Kassára 12 óra 21 perczkor induló vonathoz.
III. Miskolczon. A) A Czeglédről délután 7 óra 4 percz és Hatvanról 7 óra 19 perczkor megérkező vonatok, a Pest és Hatvan este 8 órakor induló vonathoz.
 B) A Kassáról reggeli 7 óra 35 percz és Czeglédről 7 óra 45 perczkor megérkező vonatok a Hatvan és Pestro reggel 8 óra 15 perczkor induló vonathoz.
 C) A Pest és Hatvanról reggel 7 óra 25 perczkor megérkező vonat, a Czeglédré 7 óra 55 percz, Kassára 8 óra 20 perczkor reggel induló vonathoz.
 D) A Pest és Hatvanról délután 2 órakor megérkező vonat a Kassára 2 óra 45 percz és Czeglédré 2 óra 55 perczkor elinduló vonathoz csatlakoznak.

Az igazgatóság.

